

Nr. 1 - Påske 2012 - 65. årgang

Hvaler Menighetsblad

God Påske

Innholdsfortegnelse:

Der palmene suser for deg	3
Leder	4
Formann har ordet	6
Under himmelbuen	8
Karin mimrer	10
Ordføreren har ordet	13
Kristuskransen	14
Johnny Cash	16
Påskemotiver i kirkene våre	18
Påskeglede?!	21
Formiddagstreffet – 20 år	22
Intervju med sogneprest Grethe Hummel	24
Langs svenskeleia	28
Blomsterglede i «Øggårn»	32
Barnesider	35
Tårnagenthelg	38
Vennskapskontakten Hvaler – Zacapa	40
Strikkeklubben på Asmaløy	41
Fra kirkelivet	44
Gudstjenesteliste	45
Folkemengdens bevegelse	46

Forsidebilde: Ragnar Bjørck

Foto: Ragnar Bjørck

Der palmene suser for deg

Palmesøndag er et fabelaktig navn. Det vekker følelser og bilder og stemninger fra en sydhavsøy. Det bærer bud om drømmen om et paradisi der man kan falle til ro i naturens skjønnhet omgitt av fred og glede, vennskap og kjærlighet.

Så bra vi ikke snakker om bjerkesøndag eller gransøndag. Riktignok har Alf Prøysen diktet poesi inn i furususet i norske skoger. Men palmer er og blir noe annet enn furuskog.

Palmesøndag er portalen til påsken. For jødene var påsken jul og 17. mai i ett. Påsken var den store festen: religiøs høytid, familietreff og marked. Og sikkert romantikk i krokene.

Er det ikke vår drøm også at enhver påske skal ha noe paradisi over seg. Vi har fri til å søke de beste steder vi vet: fjellet eller sjøen, blomsterbed eller alpinbakker. Vi søker stedet der palmene suser for oss.

Men hva med kirkens påskebegivenheter? Har de noen plass innenfor våre paradisiske drømmer? Har vi forventninger om at påskens hendelser kan

være en åpning til noe paradisi? For mange av oss er det akkurat slik. Påsken er en port til Det Gode Landet. Påsken handler om våre liv, om vår smerte, om vår ensomhet, om svik og overgrep – og om Gud som viser seg å gå ved vår side i lidelse, mørke og død. Påsken handler om Jesus som vet om våre liv. Som gir oss brød og vin å styrkes ved underveis. Som blir vår ledsager i døden. Og som viser en forunderlig vei gjennom døden og ut av lidelsen.

Det er ingen motsetning mellom påskeferie og påskehøytid. Vi kan si: Ja takk, begge deler.

Vi kan nyte palmesuset på vårt paradisi-sted sammen med våre beste venner. Og vi kan ta del i kirkens høytid samtidig. Det er alltid en kirke i nærheten. Det er lett å legge Nytestamentet i bagasjen. Radio og fjernsyn bringer oss sammen med en stor menighet som har funnet ut: Palmesøndag er portalen til en paradisskatt fra Gud. Uansett hvor vi befinner oss.

God påske – der palmene suser for deg.

Øystein Spilling

SOGNEPRESTENS LEDER

HALLELUJA

Fra tungetale til dagligtale

Det er interessant å legge merke til hvordan gamle ord kommer til heder og verdighet i en ny tid og en ny kultur. Ett av ordene er halleluja. Det har alltid vært et sentralt ord i Salmenes bok i Bibelen. Det har alltid hatt sin plass hos troende mennesker. Komponisten Händel har gjennom det kjente korverk fra oratoriet "Messias" – det berømte Halleluja-koret – gitt det en urokkelig posisjon i vår kultur. Men folk flest har nok tenkt at ordet halleluja tilhører de religiøse entusiastene. Pinsevenner og andre frikirkelige har erobret det som et ord i sin spesielle dialekt. Et internt ord i religiøse menneskers samtale med sin Gud.

Slik er det ikke lenger. Ordet lever et nesten naturlig liv i norsk popkultur. En kvartett norske unge popsangere begynte å kalle seg Halleluja-kameratene: Kurt Nilsen, Espen Lind, Alejandro Fuentes og Askil Holm. Med dette navnet dro de på en landsomfattende turne i 2009.

Grunnen til navnet? Trolig sangen "Hallelujah" av den legendariske

Leonard Cohen som de har sunget med adskillig suksess. Cohen er en 77 år gamle canadisk forfatter, sanger og musiker. Han har aldri lagt skjul på sitt jødiske opphav og sin hengivenhet for jødisk religion og kultur.

Kanskje er det hans sang "Hallelujah" som har gitt dette ordet det sterke løftet de siste 30 år. Sangen er en mystisk blanding av personlig grubling og allusjoner til bibelske hendelser som kong David og Batseba. Og altså ordet halleluja, som går igjen som refreng og rød tråd.

Her blir ordet halleluja et ladet uttrykk for menneskers opplevelse av smerte og mysterium. Det ligger både tro og nødskrik i dette ordet. Det store er at Cohen gjør det tilgjengelig for moderne mennesker. Han gjeninnfører og nytolker den eldgamle betydningen av det hebraiske ordet. Halleluja er sammensatt av to ord: oppfordringen "lovpris" – og "Herren".

Ole Paus har gjendiktet teksten. Vi tar med noen vers fra hans versjon:

Jeg hørte dempet sang, min venn
Det låt som sang fra himmelen,
Men du var aldri svak for den slags, du, hva?
Men sangen kom og fløt av sted
En moll som sank, en dur som steg
En fryktsom konge skrev den, Halleluja.

All jordisk skjønnhet har sin pris
Hun tok deg med til Paradis
Der ga hun deg bevis på barnetrua
Så naglet hun deg til en kjøkkenstol
Mens muren falt og hanen gol
Og du satt blind av sol og sang Halleluja.

Dette er bra. Måtte flere bibelske kjerneord få sin rette plass i norsk språk.

Og jo, min venn, jeg var vært her før
Jeg har gått hvert gulv og prøvd hver dør
Og hørt alle skygger spørre: Hvor ble du av?
De synger ditt navn på alle språk,
men ditt lys er ikke noe fakkeltog
men et vettskremt og gebrokkent Halleluja.

Vel, det var en gang da du lot meg se
Hvor høyt jeg var og hvor langt det var ned
Men da var det for sent for meg å snu, hva?
Men ennå kan jeg huske da
du fylte opp hvert hjerteslag
og alt jeg kunne si var halleluja.
Halleluja, halleluja, halleluja, halleluja.

Øystein Spilling

Formann har ordet

Julen er over, julepynten lagt bort for lagring og fryseren tom for julemat. Har dere hatt en fin høytid i mørketiden? Takk til alle dere som besøkte kirkene våre også denne julen, og til dere som også satte "den store gleden" i fokus, men var forhindret fra å gå i kirken. Nå nærmer vi oss neste store kirkelige høgtid – "PÅSKEN", - og vi kan igjen møtes for å tenke over hva denne "lidelseshøgtiden" betyr for hver enkelt av oss!

Som leder av Hvaler menighetsråd tillater jeg å understreke at rådet og jeg har møtt mange oppgaver vi måtte løse i perioden etter jul. Den største og mest positive hendelsen er av vi fra 1. april får ny sogneprest i vår menighet – Grethe Hummel, som også vil flytte inn i den nyoppussete prestegården sammen med sin familie. Hun er som sokneprest ansatt av Bispedømmerådet, og skal ivareta prestegjerningen på Hvaler. Mange og til dels sterke ytringer har ved denne ansettelse blitt brakt fram i pressen, men menighetsrådet, som Hvaler befolkning har valgt til å ivareta deres interesser i kirkelige sammenhenger, er overbevist

om at resultatet blir til det beste for en samlet menighet! Øystein Spilling har nå i 30 mnd. vært fungerende prest hos oss, og har sin siste gudstjeneste i Spjørøy kirke på Hvaler 25.03.2012. Menighetsrådet vil takke Øystein for et meget godt og ansvarsbevist vikariat og samarbeide her på Hvaler.

Neste store utfordring for menighetsrådet er økonomien og fordelingen fra kommunens "tomme kasse"! Vi har satt opp et nøkternt budsjett for 2012, med hvilket vi forhåpentligvis vil greie å gjennomføre driften av kirkene og kirkelig handlinger på Hvaler i neste år. Det er mange arbeidsoppgaver vi er pålagt å utføre "for kommunen og bispedømme", men da må vi ha disponible midler til å kunne gjennomføre dette. Det er utgiftene forbundet mot de mange arbeidsoppgavene jeg tenker på. Kirken er jo blitt "pålagt" blant annet å gjennomføre trosopplæringene av barn og unge, og barne- og ungdomspresten

vår har lagt ned et stort arbeide i å utarbeide denne planen for Hvaler, og den er nå godkjent av styrende organer. Vi er fullstendige klar over kommunens anstrengte økonomi og fordeling av pengene de har til rådighet, men vi kan ikke drifte med underskudd flere år etter hverandre. Vi er nøkterne og sløser ikke med det vi får tildelt, men blir det synkende beløp for hvert år, sier kanskje de frivillige, som holder mye av driften i gang, også stopp! **Ønsker vi å opprettholde driften av kirkene våre på Hvaler?** I forhold til de tilskuddene vi var forespeilet fra kommunen, ble det i februar foretatt en "endelig" beskjæring på hele 10%. Så vidt vi kan skjønne er det langt mer enn andre virksomheter på Hvaler er beskåret. Vi har opplevd at prosessen omkring denne beskjæring har vært uryddig. Informasjonen fra kommunen til menigheten har vært mangelfull. Vi frykter at resultatet av disse kuttene vil bli til dels "smertefulle" og kan få beklagelige følger for mange på Hvaler. Etter positive samtaler med ordføreren, håper menigheten at vi vil bli tilgodesett for lønnsøkninger og økning i forsikringspremier ved kommunens reviderte budsjett til sommeren.

I samarbeid med kommunen skal mye av vårt arbeide være rettet mot eldre, barn og ungdom i vårt lokalsamfunn. Denne kontakten ønsker vi å opprettholde! Tiliten til det kristne liv gjennom kirken, er vel for mange noe av grunnsteinen i livet vårt. Vi har brukt for kirken ved dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser og forhåpentligvis også ved andre både tunge og gledelige hendelser i livene våre. Derfor "bruk" kirkene våre, de er der for deg!

Påskan er da en gylden mulighet til å møtes. Selv om mange av oss har hørt fortellingen om Jesu lidelseshistorie og oppstandelse, gir den oss noe nytt til en hver tid. Undring, sorg og glede, det var for oss han påtok seg denne smerte, og ga hele menneskeheten en anledning til å tjene ham! Vi har mange tradisjoner som vi også ønsker å opprettholde i forbindelse med Påskan. Selvfølgelig skal vi holde på dem, men la også den bakkenforliggende "hendelsen" av og til gripe tak i oss i stillhet og takknemlighet.

Visdomsordet: Akseptering og forsoning er nøkler til livskvalitet!

Som leder av Hvaler menighetsråd vil jeg få ønske fastboende, hytte- og båtfolk en fin Påske!

Bjørn R

Under himmelbuen

Er det som forener viktigere enn det som skiller?

– Lystes krigere har drømmer. Drømmene fører ham videre. Men han begår aldri den feilen å tro at veien er enkel og porten er vid.

Hva vil Gud med oss mennesker? Hva er Guds mening med deg? Hva har han tenkt til å bruke meg til? Og er jeg brukenes til noe som helst i hans bilde? Jeg ber ofte til Gud om ydmykhet. “Kjære Gud, lær meg å være ydmyk overfor

mine medmennesker. Lær meg toleranse og overbærenhet. Gi meg innsikt, forståelse og visdom i møte med det jeg ikke forstår.” Slike og liknende bønner formulerer jeg ofte. Likevel sniker det seg inn forestillinger hos meg for eksempel om at alle muslimer er ekstremister og bare har som mål å utrydde oss kristne, eller at alle jøder føler seg forfulgt og urettferdig behandlet uansett, og at de oppfører seg blodtørstig og krigersk. Det er liksom vi kristne som forvalter sannheten.

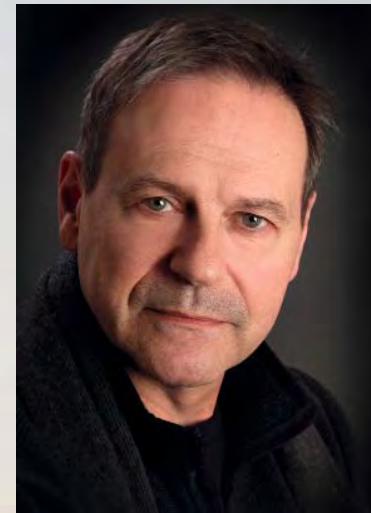
Og kristenfolk er ikke hva som helst det heller, jeg snakker, nær sagt selvfølgelig, ikke om katolikker, pinsevenner, adventister eller frikirkefolk. Nei, jeg snakker om Kirken den Norske, den reformerte, lutherske kirke. Det er vi som

forvalter sannheten, ikke sant?

I det øyeblikket vi lar følelser og lojalitet få vike for refleksjon, smyger det inn en liten tvil: kanskje ikke det er så enkelt? For hva er sannhet? Kanskje vi forvalter en del av sannheten alle sammen, eller kanskje det til og med ikke finnes en absolutt sannhet, men at sannheten er kultur- og personavhengig?

Svein Tindberg har i sin teaterforestilling “Abrahams barn” gitt oss et glimt av noe betydningsfullt. Tindberg har studert de tre verdensreligionene kristendom, islam og jødedom med utgangspunkt i Bibelen, Koran og Tanákh, og hans innfallsvinkel er at alle tre religioner gjør krav på Abraham som sin stamfar.

Scenen er tom med unntak av en høy stol og en dokumentkoffert. Tindberg klarer ved hjelp av sin kropp og stemme å levendegjøre over tusen år gamle tekster. Tekstene gjenfortelles i sitt historiske perspektiv, men de settes også inn i vår tid gjennom reiseskildringer og historier fra studiereiser han foretok for å få bakgrunnsstoff til fore-

Svein Tindberg

stillingen. Han forteller om mennesker han har møtt og hva de har fortalt ham, og han gjør det med glimt i øyet. Ja, han klarer sågar å flette inn paralleller til dagens situasjon i Jerusalem, Midtøsten og Vest-Europa uten at vi ønsker å forlate teatersalen. Tindberg mestrer ved å vise oss sammenhenger og motsetninger, å dra oss inn i sin tankerekke om at alle de tre religionene forteller den samme historien, fortalt på tre ulike måter.

Sameksistensen mellom Abrahams barn har vært og er fortsatt konfliktfylt. Samtidig er historien om jøder, muslimer og kristne i Europa også en historie om en fruktbar kulturell, intellektuell og åndelig sameksistens der de tre religionene gjensidig beriker og påvirker hverandre ved at de eksisterer side om side.

Svein Tindberg har uttalt at han har

ønsket å formidle grunnsteinene i den menneskelige kulturen med et glimt i øyet. Han håper at publikum vil forlate teateret med et smil om munnen og med litt mer kunnskap. – Vi må vite noe om hverandre for å kunne bo sammen, må vi ikke? spør han.

Sluttscenen er en mann, trygg på sitt kristne ståsted, alene på scenen med en følgespot, alt annet er mørkt. Han holder tre bøker i sine hender og sier omtrent som følger: “Min erkjennelse er, etter å ha lest disse tre bøkene, Bibelen, Koranen Tanákh at det er som om jeg har lest tre kapitler fra den samme boka”.

I en fullsatt teatersal var det ikke en lyd å høre. Mannen på scenen la stille de tre bøkene ned i kofferten sin og gikk like stille av scenen. Da brøt jubelen løs.

Tårene var nærmere enn smilet Tindberg ønsket seg da vi trasket ut i vinteroslo, men det var håpets tårer.

Håp om at troende en dag vil møtes i ærbødighet og respekt, åpne, rause og nysgjerrige på hverandres trosliv.

Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre. Som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre. (Johannes 13,34)

Amen.

Riktig god, tolerant og vidsynt vår.

Vennlig hilsen *mormor*

Karin mimrer om*Hvalerkultur som blir glemt?*

Jeg satt i går og lette gjennom bilder for å bruke til en av mine mimreartikler i menighetsbladet. Stykket disse skulle brukes til får utstå til neste gang.

Det dukket nemlig opp et bilde som jeg hadde tenkt å bruke i en liten notis i det samme bladet med takk for hjelpen vi fikk fra foreninger og lag på Hvaler slik at vi i høst har kunnet restaurere alle minnetavlene ved sjømannsmonumentet ved Hvaler kirke.

Mens jeg så på dette bildet dukket mitt gamle temperament opp, og jeg kjente at det var på tide å skrive litt om dette vakre minnesmerket og dets historie. Grunnen til at jeg hisset meg opp var at jeg har opplevd å få henvendelser fra godt voksne sjøfolk angående det som har skjedd ved bekransningsseremonien ved monumentet 17. mai et par ganger de senere årene.

Ja, et år var det til å med på tale å sløyfe hele bekransningen, men da våknet noen av dem som vet hva dette monumentet står for.

At barn får holde 17. mai talen og deltar med andre ting på denne dagen er en flott utvikling, men som talere ved et monument som for mange er et gravsted i overført betydning blir dette helt feil. Vi har så mange som har sine forfedres navn på platene og andre med tilknytning til sjøen og til Hvalers historie at denne høytidelige handlingen som en bekransning er bør utføres av en av dem.

I svært mange år var det komiteen som har ansvar for monumentet som skaffet talere til dette, men plutselig tok 17. mai komiteen over denne oppgaven uten at vi ble forespurt om det, og i realiteten er vi takknemlige for å slippe dette ansvaret, men i og med at befolkningen på Hvaler forandres og mye av den gamle kulturen av naturlige grunner går i glemmeboka, tror jeg dette er en passende anledning til å friske litt opp i vår felles historie.

Hvalers fortid og historie er bygget på sjøfart og fiske. I tillegg kom selvfølgelig noen gårdsbruk og dyrking av de små åkerlappene som var strandboerens naturlige måte å forsørge seg og sine på.

Men som bygdeboken så treffende sier: "Havet var leveveien" og havet var gavmildt både for sjøfolk og fiskere, men det kostet. Etter første verdenskrig ble tapene så store og synlige at ildsjeler i Hvaler ungdomslag satte ned en komité for å registrere sjøfolk, losere og fiskere som hadde fått sin grav i havet. Det var mange som ikke hadde noen grav å gå til med sorgen sin.

I 1932 kom dette i gang og samtidig innsamling av penger. Komiteen bestod av Thorleif Høgh, Sverre Barth, Roland Reffsgård og Peder Laabak.

Kunstneren Sverre Johnsen som bodde på "Knatten" i Helleskilen tegnet utkastet, og menighetsrådet sammen med prestene som hadde tjenestegjort her under og etter krigen så behovet og undertegnet oppropet. Disse prestene var Ivar Welle, (1914 – 19), Alf A. Bastiansen (1919 – 29) og V. Hansen Bauer som var sogneprest da innsamlingen skjedde.

Registreringsarbeidet ble kontrollert og ført i pennen av Charles Høidal og Andreas Madsen.

Dette skulle bli et monument utført av Hvalerfolk for Hvalerfolk.

Det ble enighet om at registreringen skulle dekke tiden fra 1878 og framover.

Innsamlingsarbeidet var meget krevende da det ikke gjaldt bare navn og datoer. I tillegg skulle båtens navn, tid og sted for forlis eller ulykke med.

Anbud for hogging av monumentet ble utlyst, og dette ble vunnet av Asbjørn Andersen, Martin Johansen og min far Richard Lunde. Ved et merkelig treff ble det ferdige monumentet satt

opp nesten akkurat samtidig som jeg ble født i november 1938, og det ble min fars siste arbeid som steinhogger. Han kjøpte nemlig lastebilen de fraktet monumentet fra Reffsskogen til kirken med og skiftet yrke.

Men før hogging av navn på platene var finansiert kom annen verdenskrig, og dessverre enda flere tragedier på sjøen, og dermed endte det med at da Kristian Corneliussen fullførte dette arbeidet var det 215 navn og 5 500 tegn som ble meislet inn. Noen flere har det dessverre blitt senere. De opprinnelige personene fordeler seg slik: Kirkeøy 94, Vesterøy 39, Asmaløy 27, Spjørøy 17, S, Sandøy 17, N. Sandøy 6, Herføl 6, Singløy 4, Tisler 3 og Lauer 1.

Dette sier noe om hvor utbredt sjømannsyrket var og hvor mange familier som ble berørt.

Til og med så sent som i min egen skoletid spurte ingen om hva guttene skulle gjøre etter skolen. De skulle selvfølgelig til sjøs. Ikke alle for å bli

sjømenn for alltid, men ut skulle de. I min klasse dro alle ut unntatt en som skulle snekre som sin far.

Når man leser disse navneplatene ser man hvor mange av familiene fra Hvaler dette stedet angår og det er grunnen til at vi mener markeringen 17. mai er så viktig. I tillegg gir en taler som vet noe om dette nyttig kunnskap videre til nye slekter.

Ansvar for monumentet er lagt til en komité som skal fornye seg selv slik at drift og vedlikehold ikke avhenger av vekslende og varierende drift av Hvaler ungdomslag.

Vedlikehold krever imidlertid penger og i blant må det tas et skikkelig løft. I 1984 ble platene malt opp av to frivillige slik at man lett maktet det økonomisk. Dette var Eva Wiik og Birger Barth.

Når vi nå etter hvert fikk kritikk for at det begynte å bli vondt å lese bokstavene tok vi kontakt med flere monumentforretninger for å få pris, men fant at dette ble for dyrt for oss. Jeg malte de fire første platene selv, men kroppen min likte ikke å sitte i den stillingen for lenge av gangen. Så endelig fikk vi et tilbud vi trodde vi kunne makte.

Tiggerbrev ble sendt til alle store og små foreningen og noen privatpersoner og underet skjedde.

Av 15 spurte svarte 14 med hyggelige tilbakemeldinger og nå framstår monumentet som det skal være, Skåra Stenindustri som utførte arbeidet har nok nesten har drevet litt veldedighet mot oss i forhold til de priser vi fikk før dette og det takker vi for. Penger fikk vi av begge Lionsklubbene på Hvaler, Saniteten, begge pensjonistforeningene,

Sverre Johnsen, Alfeld B johnsen Fru Lunde.

Hvaler kommune, Østre Hvaler sjømannsforening, Hvaler fiskerforening, Puttenlegatet, Søndre Sandøy grendehus, Hvaler hagelag, Hvaler Rotary, Knut Utstein Kloster og Randers Fredriksen.

Vi takker dere alle hjertelig for at dere stilte opp for dette viktige minnesmerket i kommunen vår, og gleder oss til våren når vi med Hvaler musikkforening i ryggen kan synge "Den Norske sjømann..." med stolthet ved et monument av Hvalerfolk for Hvalerfolk.

Tusen takk!

Komiteens medlemmer i dag: Harald Laabak, Birger Jensen Fjellholt, Jan Vassdal og fung. leder Karin Lunde Kristiansen.

Ordføreren har ordet:

Årets vakreste eventyr

VÅREN er for meg årets vakreste tid. Lyset er tilbake, solen pleier et sol-hungrig "blekansikt" alle lukter og lyder som understreker at nå er det vår, gjør noe med meg. Jeg vet ikke om det er alderen som gjør det, men jeg har på følelsen at jeg lengter mer og mer etter denne årstiden etter hvert som årene går.

Tiltakslysten øker proposjonalt med solens høyde på himmelen. Tanken er der i år som i fjor, "denne våren skal jeg nyte i fulle drag" Hva skjer? Jo det samme i år som i fjor. Man er så travelt opptatt med dagelige gjøremål at årets vakreste tid er over før man nesten rekker å tenke over at den er her. Nå er det selvsagt masse glede i de daglige gjøremålene. Det viktige er at man da kan glede seg over dette. En ting vi alle bør kunne glede oss over, er at Hvaler omsider har fått ny sogneprest.

I den sammenheng har sikkert de fleste observert at det er noe uenighet om ansettelsen. Det er vel slik at uansett hvilke offentlige prosesser som gjennomføres vil det være noen som er uenig. Jeg ønsker i den sammenheng å

gi ros til menighetsrådet i den særdeles grundige behandling av alle søkere til denne stillingen. Det var nok ikke lett for menighetsrådet siden det var mange gode søkere, men menighetsrådets grundige vurderinger gjør meg svært trygg på at Hvaler får en ny sogneprest vi vil bli glad i.

Vår nye sogneprest Grete Hummel kommer til oss sammen med våren og lyset.

La oss alle samme ta i mot Grete Hummel som vi tar i mot våren. Glem mørket, glem tunge tanker, la oss nyte livet sammen i fred og fordraglighet. La oss alle ønske Grete hjertelig velkommen, og lykke til i sin gjerning i Hvaler menighet.

God påske til dere alle.

Eivind Borge
ordfører

KRISTUSKRANSEN

– Livets perler – en bønne- og meditasjonskrans

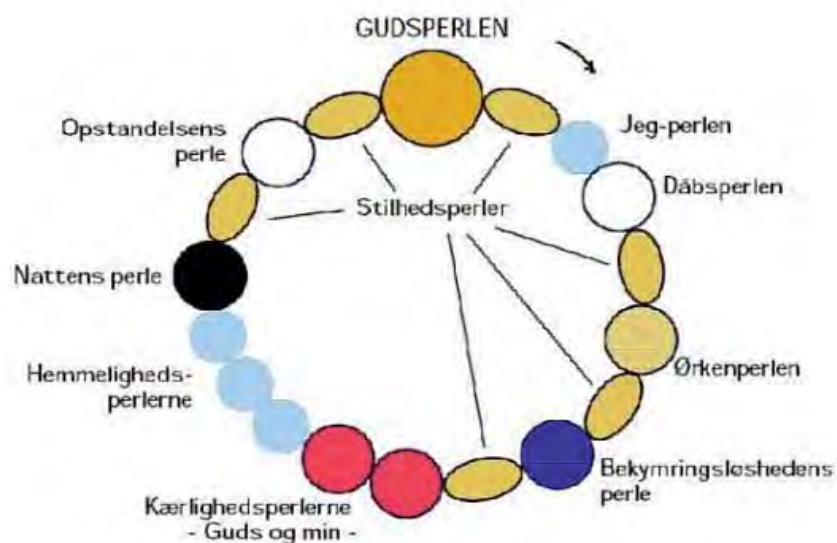
For ti år siden satt den svenske biskop emeritus Martin Lønnebo på en øy i Middelhavet og ble inspirert til å lage Kristuskransen. Siden har svært mange mennesker hatt glede av den lille perlekransen. Kransen og bøkene hans er også tatt i bruk i Norge og er solgt i tusenvis av eksemplarer.

Kransen består av 18 perler og hver perle har noe å fortelle – hver perle har sin symbolikk. Hver perle bærer på en hilsen – og det er ikke en hvilken som helst hilsen, men en innbydelse fra Gud, selve urkraften. Livets perler er en mulighet til å begynne en samtale med Gud i ditt indre. En samtale om din lengsel, dine drømmer og dine bønner.

Ideen bak Livets perler er enkel: er perlebånd som hjelper og minner oss om det som er viktigst i livet. At jeg er menneske, at jeg trenger å puste i frisk luft og leve i glede og harmoni med mine medmennesker, med naturen og med den åndelige verden.

Livets perler er tenkt som en hjelp til å tolke tilværelsen og vår egen verden. Samtidig er de et bånd eller en bro til Gud og den åndelige verden. Livets perler maner til indre samling og kan være en hjelp til å holde sinnet samlet – å ta en ting av gangen. Det finnes en perle for alle livets situasjoner.

Her presenterer vi den Blå perlen
– Bekymringsløshetens perle.

Bekymringsløshetens kappe

Martin Lønnebo sier dette om den blå perlen:

En engel gir meg en blå, tynn kappe, vevd av lys. Engelen sier: dette er bekymringsløshetens drakt. Bær den hver dag, for verden er full av sorger og skuffelser. Denne kappen vil beskytte deg og varme deg, for jo mindre du bekymrer deg, jo mer kraft får du til å bære virkelighetens virkelige byrder med rak rygg og løftet panne.

Bekymringsløshetens perle

Jeg har fått en kappe
stor
blå
usynlig
-bekymringsløshetens kappe

Når jeg trenger de andre tankene
skjulestedet
trøsten
friheten
tar jeg den på

Da går de!
bekymringene
spenningene
angsten

jeg og bekymringsløsheten er alene

Jeg har fått en perle
liten
blå
synlig
-bekymringsløshetens perle

Jeg var i fengsel, og dere besøkte meg.

Johnny Cash og hans kristne tro

Johnny Cash sa engang: Det finnes tre slags kristne. Der er de som preker, de som leker kirke og de som praktiserer sin kristne tro. Hvis du tar Jesu ord bokstavelig og lever etter dem i dagliglivet, vil du oppdage at den største velsignelsen du opplever ligger i det å gi. Det er grunnen til at jeg holder konserter i fengsler.

Cash hadde sin første konsert i et fengsel i 1957. Han var da 25 år gammel og var de siste par årene etablert som en musikkartist med flere topp-plasseringer på hitlistene i USA. Han mente at ingen applaus kunne måle seg med den fra innsatte menn som heller sjelden fikk denne type underholdning. I 1956 kom låten "Folsom Prison Blues", der livet som innsatt skildres, men det var altså først året etter han fikk anledning til å fremføre denne live for innsatte.

Drømmen om å foreta en plateinnspilling fra en fengselskonsert dukket tidlig opp. Men Cash ble frarådet av plateprodusentene, og først i 1968 ble drømmen realisert. Han vendte da tilbake til Folsom

Prison i California, fengslet han selv hadde skrevet sang om og der han tidligere hadde optrådt. Konserten ble en suksess, og albumet solgte i seks millioner eksemplarer. En oppfølger at dette kom året etter med nytt opptak fra et annet fengsel: Johnny Cash at San Quentin.

Noen av sangene gir inntrykk av Cash som lovløs. Han hadde aldri sittet i fengsel, men han "bare så slik ut", røff og værbitt som han var. Derimot identifiserte han seg med de innsatte. Han ønsket å formidle at han var på deres side. Han skrev sanger sett fra de innsattes perspektiv. Når noen uttrykte sin bekymring over Cash om dette, kvitterte han med å uttrykke sin bekymring for de innsatte. De trengte å vite seg sett, forstått og for all del: ikke glemte. Hvordan skal de bli bedre mennesker etter et fengsel-sopphold hvis de ikke møter respekt, kjærlighet og omsorg?

Johnny Cash var i perioder en flittig Bibel-leser, og var meget klar over Jesu ord i Matteus evangeliet kapittel 25: Jeg

var sulten, og dere ga meg mat; jeg var tørst, og dere ga meg drikke; jeg var fremmed og dere tok imot meg; jeg var naken, og dere kledde meg; jeg var syk, og dere så til meg; jeg var i fengsel, og dere så til meg.

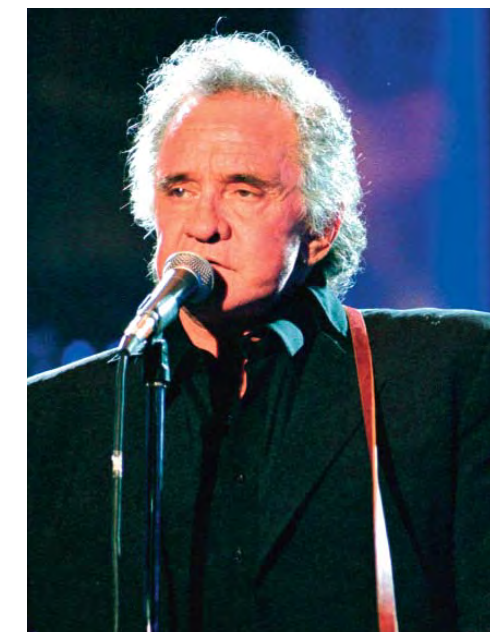
Responsten fra de innsatte lot heller ikke vente på deg. Han fikk en flom at brev som bekreftet at hans besøk, konserter og sanger gjorde noe med de innsatte. Plantet nye tanker i dem og ansatser til et bedre selvbilde.

Johnny Cash ble kjent som mannen i svart, "Man in Black". Svart antrekk ble hans varemerke, og han skrev en sang om det. Han synger: Jeg kler meg slik for de fattige, de sultne, syke og ensomme. Jeg kler meg slik for de mange som dør uten mening, og likevel tror Gud er på deres side. Jeg vil være en påminner om at mange faller utenfor. Jeg vil være et budskap til dem som ikke har lest eller hørt Jesu ord om veien til glede og kjærlighet. Jeg vil gjerne kle meg i regnbuens farger, men så lenge verden ikke er lysere enn den er, vil jeg forbli mannen kledd i svart. Cash ønsket rett og slett å være en god kristen.

June Carter og Johnny Cash dro på bryllupsreise til Det hellige Land. De ville bokstavelig talt gå i Jesu fotspor. Og laget en film om besøket i Jesu hjemland.

Livet til Johnny Cash hadde mange bølgedaler og høydepunkter. Han var slave av rusmidler i lange perioder. Populariteten gikk også opp og ned. Helsen sviktet

ham særlig de siste 10-årene av hans liv. Men de siste årene kom hans religiøse grunnholdning mer og mer til syne. Han sang inn en rekke albumer med salmer og åndelige sanger. Det gjør inntrykk å høre oldingen Cash synge om himmelen og det evige liv. En av sangene går slik: "There aint no grave can hold my body down". Ingen grav kan holde kroppen min fast. Troen på oppstandelsen er klippefast hos ham.

Johnny Cash døde i november 2003, 71 år gammel. Mange feiret 80-årsdagen for hans fødsel den 26. februar 2012. Denne artikkelen er en liten hyllest til denne giganten innen amerikanske populærmusikk – som også sto fram med en meget personlig og særpreget kristen tro. Han ville gjerne gi litt igjen av det Jesus hadde gitt ham først.

Øystein Spilling

Påskemotiver i kirkene våre

De fleste kirker er dekorert og utsmykket med bilder, motiver og symboler av ulik slag. Noen er lette å forstå, noen er stilisert eller mer kunstnerisk utformet. I dette påskenummeret vil vi løfte frem 6 påskemotiver – 3 fra hver av kirkene våre.

3 påskemotiver i Hvaler kirke

1. Altertavla

Hvaler kirke er en Langfredags-kirke. Det motivet som møter all som lar blikket gli fremover er maleriet av Jesu korsfestelse på Langfredag. Maleriet er fra 1759, trolig malt av Eggert Munch.

Den overdådige utskårne rammen er utført av treskjærer Hendrik L. Bech på omtrent samme tid.

Maria sitter ved foten av korset. Hun er i liten grad idealisert. Av den grunn

er det lett for mange å kunne leve seg inn i hennes situasjon.

Maria er kledd i gylne farger. Kanskje for å uttrykke hvordan Jesu død gir verdighet til alle mennesker. Hans kjærlighet og bønne: "Far, tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør" lar Guds kjærlighet favne alle forkomne mennesker og gir dem et håp om tilgivelse og evig liv.

2. Katekismetavla.

Like over flygelet på venstre side forrest i kirkeskipet henger et klenodium

av en katekismetavle. Den er fra slutten av 1500-tallet, og ble tidligere benyttet som altertavle. Det er for tiden utlånt til

3 påskemotiver i Spjørøy kirke

1. Glassvinduet bak alteret med bilde av Jesu oppstandelse på påskemorgen. Sammenlignet med Hvaler kirkes hovedmotiv kan vi si at Spjørøy kirke er en Påskemorgen-kirke. Det ble satt inn i kirken i 1951 og er tegnet av Rolf Klemetsrud.

Hvaler kirke fra Norsk Folkemuseum Her står sentrale tekster fra den kristne tro. Tekster som konfirmanter trolig måtte kunne utenat for å bli konfirmert i gamle tid.

Her står Fadervår. Her står Trosbekjennelsen. Og her er også ordene fra Jesu innstiftelse av nattverden på Skjærtorsdag kveld og delte brød og vin med disiplene.

Teksten begynner i den fjerde nederste linje på midtpartiet og fortsetter på høyre side av tavla.

Gammeldansk i språket, men fullt forståelig når man bokstaverer seg fram på nært hold.

3. De to 5-armede lystestakene på alteret.

Vi er kanskje mest vant med 7-armede lystestaker på alteret i kirkene. Men hos oss er det 5-armede lystestaker i begge kirkene. Forklaringen er: De fem lysene er til minne om Jesu sårmerker. To i hendene, to i føttene og en i hans side. For å være sikker på at Jesus virkelig var død stakk en av vaktene ham med en lanse før de våget å ta ham ned av korset.

Vi ser Jesus som trer frem fra graven med de merkede håndflatene mot oss. Drakten er himmelrikets tekstiler. Om hans hode er det en tredobbel glorie. Et rødt seierskors innerst som uttrykker omtrent det samme som en sirkelformet glorie. Dernest en blå glorie og en hvit glorie. Fargene taler om kjærlighet, himmel og renhet.

Ved foten sitter en sovende vakt som gikk kanskje gikk glipp av underet. Og en tilbedende kvinne. Maria Magdalena var den første som fikk se Jesus og tilba ham som oppstanden,

2. Pelikanen mater sine barn.

Glassvinduet til høyre bak alteret avbilder det gamle kirkelige symbol: Pelikanen som mater ungene sine med blod fra sitt eget bryst. Dette er også fra 1951.

Vi ser tre røde dråper blod. Vi ser 4 unger i et blått rede. Pelikanens vinger er strukket ut for å skjerme ungene i redet. Her er kjærlighet og omsorg for alle hjelpeløse. Her er himmelens hjem

symbolisert i det blå redet. Vi skal foregripe allerede nå noen av himmelens gleder.

3. Glassvinduet med seierskors over inngangsdøren.

Både når vi går inn i og ut av Spjørøy kirke passerer vi det fargerike og gylne glassmaleriet I solskinn skinner det som en edelsten.

Her er et seierskors der det tomme korset er smykket med lysstråler som springer ut i alle retninger fra korsaksen. Lidelsen er overvunnet. Tornekronen kan henges bort. Den trengs ikke mer. Den skal bare være en påminnelse om hva det kostet Jesus å vinne oss tilbake til seg.

Det røde korset er som en lyskilde. Fra de fire armene strømmer solide lysstråler, og rundt omkring et gnistregn av gylne småstråler.

Den blå himmelen bak fremhever lyset fra korset.

Lykke til med å la symboler og bilder i kirkene våre tale til oss og utdype troen og budskapet i de store høytidene.

Øystein Spilling

Vi mennesker er ulike, og derfor oppleves også gledene forskjellig. Jeg synes at det er verdifullt å lære om andre folks måter å feire høytider og festdager på. Håper leseren av menighetsbladet får utbytte av disse tankene:

På den sørlige halvkule faller påskehøytiden på høsthalvåret; og slik blir det ikke naturlig å la symbolikken med nyut-sprunget løv og kyllinger dominere i pyntingen av hjemmene. Derimot oppleves gleden ved påskebudskapet om at Jesus har stått levende opp av graven som noe veldig stort og mirakuløst! Og selvfølgelig er det nettopp det, det er!

En påskeaften i Sakaraha på Vest-Madagaskar fikk jeg henvendelse fra hele 9 sangkor og nabogrupper av ungdommer som gjerne ville synge i påkefestgudstjenesten dagen etter! Selvsagt måtte de få lov, selv om hvert kor ikke fikk synge mange sanger.

På natten til påskedag kommer disse ungdommen sammen på kirkebakken. Der planlegger de hvor de skal gå for å dele

sin påskeglede. Deretter beveger de seg gjennom gatene syngende de kjære og kjente påkesangene. De stopper opp utenfor husene til kirkegjengere, som de vet om. Der synger de igjen, og som oftest titter noen fra huset, trøtte, men glade ut gjennom vinduet eller døra. De hilser hverandre med det gamle ropet: "Jesus er stått opp!" Og det svares: "Ja, sannelig, Han er stått opp!" Deretter går de unge videre til neste hus eller gårds plass.

Det gassiske folket er svært flinke til å synge flerstemt uten å ha noter for handa. Tenk deg hvor vakkert det oppleves ved slik nattlig sangkorbesøk!

Mange i Norge opplever andre former for påskeglede. La oss også dette året nyte vårgledene og de åndelige verdier og tradisjoner som vår kultur er full av! Vi tror at Jesu oppstandelse fra de døde er grunnen til ekte påskeglede! God påskehelg!

Hilsen *Bjørn Sverre Lie*,
tidl.misjonær og sokneprest
Vallefjellet

Formiddagstreffet – 20 år!

Den 5. februar 1992 hadde formiddagstreffet sitt første møte. Det ble holdt på menighetshuset Dypedal.

Daværende sogneprest, Tore Thorkildsen, hadde vært på besøk i en annen menighet og fått ideen til å starte formiddagstreff på Hvaler. Han fikk grønt lys fra menighetsrådet, og med seg i ledelsen hadde han Eva og Bjørg Johansen. Stor takk til Tore prest som satte i gang dette som ble tatt godt i mot og fremdeles består i menigheten.

Bortsett fra juli måned var det i den første tiden treff hver måned, vekselvis på

de 4 øyene. Meningen var- og er- å samle kvinner og menn i alle aldre til noen hyggelige timer med sang, andakt, opplesning og loddsalg, og ikke minst kaffe og noe å bite i.

Etter hvert ble det arrangert turer ”ut i det blå”, noe som var- og er veldig populært.

På møtene har det vært besøk fra forskjellige misjoner, fra kommunen, foredrag og kåseri, kulturstoff, mannekengoppvisning og blomsterbinding. Det har vært besøk av musikk og sangkrefter. Loddsalget har gått strykende,

Eva og Reidar Johansen.

og det er ikke få kroner som har kommet inn i disse årene. Inntekten har gått til forskjellige gode formål. Diakonarbeid i menigheten blant annet.

Etter hvert sluttet Bjørg og Tore prest i ledelsen og Eva fortsatte videre sammen med Bjørn Rognlien. Eva har lagt

Spjærøy menighetshus.

ned mange timer med forberedelser og ledelse i 20 år. Hun er selve formiddagstreffet. Takk for innsatsen!

Men hva hadde treffet vært uten damene på kjøkkenet, de som spiller, synger, preker og leser opp? Nå leder Bjørn formiddagstreffet og han gjør det på en lun og trivelig måte, slik at det føles lett og fritt å være tilstede.

De første årene var vi 50 – 60 stk. som møtte opp. At det nå har avtatt ganske mye skyldes nok, for en stor del, at det er en naturlig avgang og at mange har blitt for skrøpelige til å møte opp. Derfor inviterer vi alle, uansett alder og kjønn til å komme for å se hvordan vi har det. Kanskje får de lyst til å fortsette. Følg med i avisene og menighetsbladet så ser du når og hvor treffene finner sted.

På formiddagstreffet 22. februar i år ble ”jubileet” bemerket. Det ble lest opp referat fra møtet 1. april 1992. Da var 50 personer samlet på Spjærøy menighetshus. Anne Undal holdt andakt og Morten Pettersen sang og spilte gitar. Mange fra Dypedalsåsen var til stede. På treffet 3. juni skulle Knut Lande komme på besøk.

Som avslutning på referatet stod det noe som er like aktuelt i dag: ”Husk du er alltid velkommen til formiddagstreff i Hvaler menighet”.

Anne Margrete Eliassen

Intervju med
Hvalers nye sogneprest

Grethe Hummel

Jeg har alltid ønsket å bo i en slik fin gammel prestegård som den på Hvaler, sier Grethe Hummel med overbevisning i stemmen. Og nå blir den til og med nyoppusset før vi flytter inn. Tenk å få bo og arbeide i slike omgivelser. Jeg er veldig betatt av skjærgårdsnatur med sjø og svaberg. Vi har lenge bodd på Nesodden, en perle i indre Oslofjord. Når jeg skulle skifte jobb og flytte, kunne det da bli bedre enn å flytte til Østfolds vakreste perle ute i havgapet?

Grethe Hummel ble tilsatt i stillingen som sogneprest på Hvaler i Borg bispedømmeråds møte den 19. desember 2011.

Jeg var aldri i tvil om at jeg skulle si ja, hvis jeg ble tilbudt stillingen, sier hun. For tiden er jeg fungerende sogneprest i Oppegård. Etter mange år som institusjonsprest på Sunnaas sykehus kjente jeg lysten til å gå over i ordinært menighetsarbeid. Jeg fikk prøve meg som prest i Ski menighet. Det ga mersmak, og med permisjon fra Sunnaas kunne jeg takke ja til å være fungerende sogneprest i Oppegård da den stillingen trengte vikar. Nå gleder jeg meg til å begynne et langsiktig arbeid som sogneprest på Hvaler.

Grethe Hummel besøkte staben og menighetsrådet på Hvaler en dag i februar,

og vi satte av tid til et intervju med henne for menighetsbladet.

– Fortell oss litt om livsveien din.

Hvor så du dagens lys første gang?

– Det var på Madagaskar. Min far var misjonær der. Jeg ble født mens han var ute i tjeneste for Det Norske Misjonsselskap. En stor del av barndommen var Madagaskar mitt hjemland. Først da jeg var 12 år flyttet vi til Norge, til Stavanger, og senere til Stjørdal i Trøndelag.

– Hvordan kom du på tanken om å bli prest?

– Den tanken kom faktisk ikke før langt

inn i voksen alder. Jeg begynte å studere med tanke på å utdanne meg som lærer. Fikk appetitt på kristendomsstudier. Begynte på Menighetsfakultetet, men ikke for å bli prest. Heller for å studere teologifaget, som engasjerte meg meget sterkt. Jeg tok den praktiske tilleggstudien også, men begynte deretter å undervise teologistudenter i hebraisk.

En periode prøvde jeg meg som kontorsekretær, men lysten til prestatjeneste i en eller annen form lot seg ikke fjerne. Dermed søkte jeg stillingen som prest i 50% på Sunnaas sykehus og har vært i tjeneste der siden. Biskop Lislerud i Borg ordinerte meg til institusjonsprestatjeneste i 1988. Og vi flyttet etter hvert til Fagerstrand på Nesodden.

– Da var dere blitt en hel familie som flyttet?

– Ja, jeg hadde giftet meg med Tom, og vi hadde fått 2 barn; Tom Marius og

Inger Helene. Charlotte ble født et par år etter at vi bosatte oss på Nesodden.

– Ved siden av prestatjeneste på Sunnaas var du med i det lokale menighetsrådet.

– Det falt naturlig å engasjere seg i kirkens arbeid lokalt, i søndagsskolen, familiegruppe, julemesse og husgruppe. I 2 forskjellige 4-års perioder var jeg medlem av menighetsrådet, en tid også som representant i Fellesrådet.

– Hva er det beste med å være prest?

– Jeg setter stor pris på arbeidshverdagens variasjoner: å møte mennesker i ulike livssituasjoner og formidle tro og håp. Det er mange oppgaver som oppleves gode og meningsfulle. Men det største for meg som prest er å lyse velsignelsen over alle - som et tegn på Guds kjærlighet og fred.

– Du skal innsettes i din nye tjeneste på Palmesøndag i Hvaler kirke. Har

du noen tanker eller ønsker for starten din som sogneprest på Hvaler?

– Først og fremst er jeg fylt av takknemlighet og ser frem til både gleder og utfordringer. Den første tiden vil jeg prioritere å bli kjent med Hvaler og livet her, med historien, kulturen og kirkene, med mennesker, stab og menighet. Det er godt å kunne vandre i opptråkkede spor med gode medvandrere mens jeg finner min vei og mine valg som sokneprest på Hvaler.

Noen kjappe spørsmål:

Grethes favoritter:

Hobby/Fritid:

Hage, håndarbeid, friluftsliv og pilegrimsvandring

Musikk:

Liker variert musikk og så er Bjørn Eidsvåg en favoritt

Forfatter:

Notto R.Thelle og Tove Houch

Matrett:

Den gassiske nasjonalretten Hena Ritra med Lazary

Kirkelig forbilde:

Borgs tidligere biskop, nå preses Helga Byfuglien

Det gode feriested:

Hytta i Drøbak

No livnar det i lundar,
no lauvast det i li,
den heile skapning stundar
no fram til sumars tid.

Du vår med ljose dagar,
med lengting, liv og song,
du spår at Gud oss lagar
ein betre vår ein gong.

Det er vel fagre stunder
når våren kjem her nord
og atter som eit under
nytt liv av daude gror.

Då me med vigsla tunge,
med kjærleik heil og klår
Alt utan brest og sprunge
Skal lova Herren vår!

Elias Blix
NoS 765

Langs svenskeleia

Bohus - Malmöns Kyrka

Malmö, eller **Bohus-Malmö**, er en øy i Sotenäs kommune i Bohuslän, og den ligger mellom Kungshavn og Lysekil. I dag består øysamfunnet av ca 350 personer og nesten alle bor i tettstedet Malmö hvor mer enn halvparten av de opprinnelige hus til fastboende nå fungerer som fritidshus.

Malmö har hatt fastboende befolkning siden 1500-tallet, da var fisket leveveien. I 1844 startet Sveriges første granittstenschuggeri på øya, noe som

kom til å prege samfunnet der for lang tid. Selskapet som startet stenindustri på Malmö ble etter hvert Sveriges største innebransjen; Granit AB C.A. Kullgrens Enka. På 1930-tallet gikk stenindustrien kraftig tilbake, også på Malmö, men den fortsatte i minskt format helt fram til 1977.

Kirken på øya Bohus-Malmö har en meget interessant historie. Historisk tilhørte Øyboerne Askum menighet på fastlandet. Dette var veldig upraktisk,

og ikke minst var det en farlig kirkevei særlig høst og vinterstid i med stormer, is og snø.

På slutten av 1800-tallet, da stenindustrien var på sitt største, steg folketallet

på Malmö betraktelig. På begynnelsen av 1900-tallet var befolkningen steget til over 1200 personer. Selv om de ikke hadde egen kirke, anla de sin egen kirkegård, idyllisk plassert, med utsikt utover sjøen. I 1904 fikk de sin første egne prest, fortsatt uten kirke.

I februar 1905 ble 82 personer på Malmö enige om å bidra med 100 kroner hver til ny kirke, mens 12 personer kunne bidra med 50 kroner. I juli dannet disse personene "Malmöens Kyrkobyggnadsforening". Denne foreningen kunne i samarbeid med Granitaktibolaget C.A. Kullgren, som eide store deler av øya, inngå en avtale med Lysekil menighet om å kjøpe deres gamle kirke "på rot" for 3000 kroner.

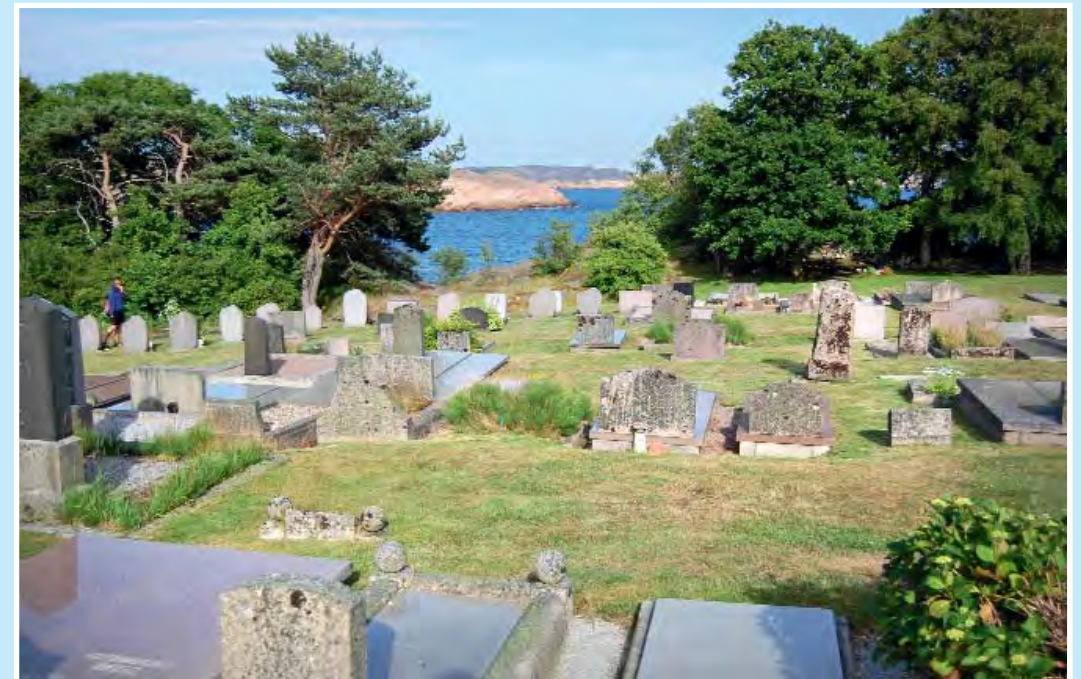
C.A. Kullgren bidro med 5500 kroner og i tillegg skjenket de tomten, der den framtidige kirke skulle ligge.

Kirken i Lysekil måtte rives og fraktes på prammer til Malmön, hvor den ble gjenreist med noen små justeringer. Den totale kostnaden, med riving, flytting og gjenreising kom på 15 600 kroner. Grunnstenen ble lagt ned i juli 1906.

Dette var ikke første gang denne kirken var på båt, for før den kom til Lysekil hadde den stått på øya Saltø (ikke noe med TV serien å gjøre) som ligger mellom Lysekil og Kornöarna. I Lysekil hadde kirken vært i bruk siden 1798. Onsdag 15.mai 1907 innvigdes kirken på Bohus-Malmön av daværende biskop E.H. Rodhe.

Kommer du til Malmön som båtturist, bør du prøve å få plass i Fiskehamnen som er den sydligste av øyas to gjestebåthavner. Det er et idyllisk og fredelig sted å ligge fortoyd i noen dager, og en bedre havn mot vær og vind enn den nyere delen av gjestehavna, hvor sørlike vinder kan være besværlige. I den nye gjestehavna er det også bygget utlei hytter nede på bryggene, som kan gi havna et preg av en "turistmaskin", noe som kanskje ikke virker som noen magnet på båtturistene.

Stopper du på Malmön må du ikke gå forbi den fantastisk fine fiskebutikken. Spør deg også fram så du finner hjemmebakkeriet som en ung jente driver med støtte av EU midler, mye godt for ganen. Det er også en trivelig matbutikk der, så man behøver ikke sulte. For

de som ikke vil lage maten selv er det også flere restauranter. Øya er et Eldorado for de som liker å gå turer, da det er flere merkede turstier rundt om. Helt

nord på øya er det ferjeforbindelse med Torsvik på fastlandet.

rbj

Blomsterglede i «Øggårn»

Det er tidlig vår. Ennå kan dagene være litt hustrige. Men når sola titter fram, merkes det at den begynner å varme mer og mer. Dagene er blitt merkbart lengre. Småfuglenes muntre kvitring fra trekronene varsler om at den lyse og varme årstiden er i anmarsj. Det er på tide å planlegge våronn og plantekjøp til vinduskarm og krukker og potter ved inngangsparti og terrasse.

Tove og Yvonne.

inspirere til å skape etterlengtet vårstemning i dette nydelige fargepotpurriet! Butikkens hyggelige betjening, alle dyktige fagfolk, gir tips og råd om blomster og planter, som jeg med glede deler med leserne mine.

Dekorative løkblomster som påskeliljer, tulipaner, blå og hvite perleblomster og kremgule tasetter, sistnevnte med en nydelig blomsterduft som sprer seg i butikken, frister. Sett dem gjerne sammen i grupper, ute eller inne. De pynter opp og gjør det vårvakkert. Løkblomster tåler litt kulde hvis minusgradene skulle finne på å gjøre seg gjeldende selv om vinteren er på vikende front. Står blomstene inne, er det lurt å finne en litt kjølig plassering om natten. Da holder blomstene lenger. Ellers er det

En vakker marsdag besøker jeg Havfruen Blomster, den koselige butikken i Ødegårdskilen på Vesterøy, som Tove Grannes eier og har drevet siden 2007. Her bugner det allerede av vakre vårblomster i alle farger. Det lett å la seg

Anne og Elin.

lite stell med dem, for de har jo ”matpakke” i løken.

Stemorsblomsten finnes i en mengde glade farger. Planten er hardfør og tåler fint å stå ute allerede tidlig på våren. Både stemorsplantene og løkblomstene kan plantes ut i hagen etter blomstring, litt senere utover når telen slipper taket. Løkblomstene gleder oss da med ny blomstring neste vår, stemorsblomstene allerede i sommer.

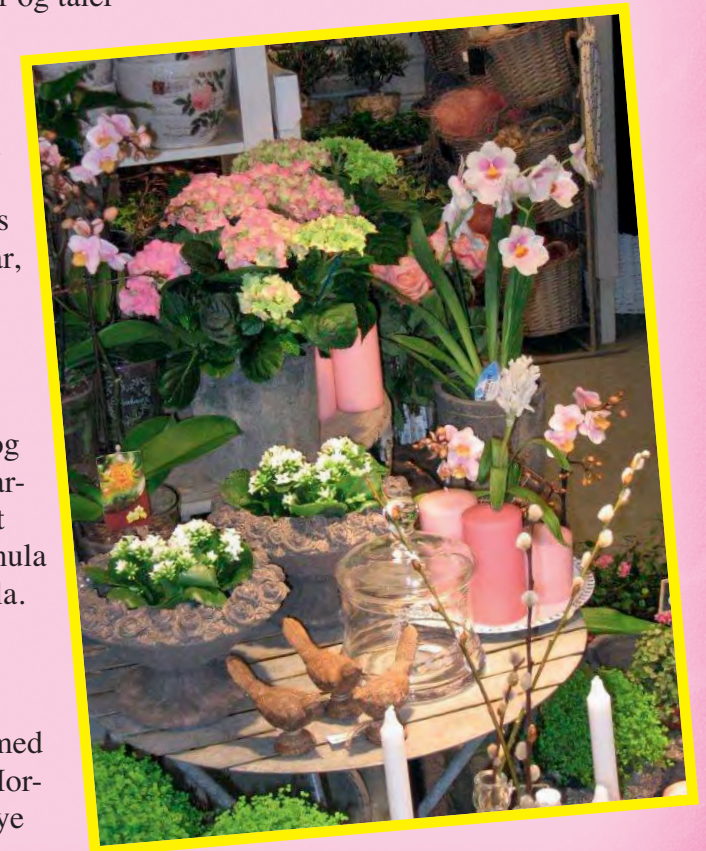
Potteplanten primula er også vakker med sine bladrosetter og klaser av delikate blomster i fargene rosa, gul, hvit og blå. Det bærer bud om vår med en primula i stua. Den skal vannes på skåla. Det må passes på at den ikke tørker.

Hortensia er virkelig staselig med sine store og flotte blomster. Hortensiaen dukker stadig opp i nye

fargesjatteringer fra rosa, blekrosa til lilla og blått. Planten må følges ganske nøye opp for den trenger mye vann, minst tre ganger i uka. Senere kan man gjerne plante den ut. Planten trives i porøs jord som holder på fuktigheten. Heldigvis hører den ikke med til rådyras livretter. Den får stå i fred.

Og hva med en stor kurv tusenfryd på terrassen? Det vil pynte opp. Tusenfryd er en toårig staude. Den er litt mer var for kulde enn de blomstene jeg har nevnt ovenfor.

Gult er påskens farge, og påskeliljen er påskens blomst framfor noen. En stor bukett påskeliljer skaper trivsel og

glede. Avskårne påskeliljer skiller ut et slimaktig stoff som kan hindre vannopptak for andre blomster. Ønsker man å ha dem med i en bukett, bør de stå i egen vase i en halvtimes tid. Skift vann og sett dem deretter i bukett sammen med f.eks solgule eller oransje ranunkler og hvite eller rosa anemoner. Litt grønt settes innimellom, og man har en vakker bukett. Husk at påskeliljen er giftig.

Gule begoniaer, krysantemum og gerbera er populære og holdbare potteplanter som også passer til høytiden. Nytt til påsken i år er at de hvite, nydelige julerosene nå kommer i rosa og lilla nyanser. Julerosen kalles visstnok også påskeklukke. Den hører til kategorien staude og blomstrer fra desember til mai - juni. Plant den ut i god, næringsrik jord.

Gul-grønn orkide passer også godt nå. Orkideer er jo alltid strålende vakkert, og i tillegg er de ganske lettstelte. Tulipanbukettene ikke bør ha for mye vann i vasen. To-tre cm oppover holder,

men vær nøye med å etterfylle ofte. Bruk gjerne høy vase som støtter buketten.

Tulipaner er flotte i dekorasjoner.

Like etter påske er margeritter, campanula, betlehemsstjerne og roser i handelen. Pelargoniene kommer også nå. Den mest populære av dem alle er den vakre "Dronning Ingrid".

Duse farger er fortsatt på moten, men det er en tendens til sterkere farger i år på blomster, som i motebildet ellers.

For øvrig finner du et godt utvalg av urter. Heller ikke å forglemme andre spennende varer som jeg ser i hyllene: bijouteri, lys og servietter, diverse gave- og pynteartikler, økologisk te, deilig italiensk såpe pluss designklær.

Jeg forlater Havfruen, beruset av deilige dufter, farger og gode ideer.

God påske!

Ellen

BARNESIDER

Barn på hvaler i gamle dager

Barnas arbeidsinnsats i hjemmet spilte en viktig rolle gjennom hele 1800-tallet. Etter 1900 lettet arbeidsploktene noe. Dette gjaldt spesielt guttene som fikk mer tid til egne aktiviteter. Før jentene derimot var byrden stor. Antall søsken, hvilket nummer man var i søskenrekka og kjønnsfordelingen var avgjørende for arbeidsbyrden. De eldste i søskenflokkene fikk ofte et stort ansvar og hadde lite frihet. De eldste jentene var til stor avlastning for moren og lærte seg tidlig at kvinner ikke skal sitte med tomme hender, men fylle tida med nyttig arbeid. Det var alltid noe som skulle gjøres.

Moren hadde den daglige omsorgen for barna da fedrene var på sjøen og sjelden var hjemme. Barna hjalp derfor moren med hennes arbeidsoppgaver. De hjalp til både inne og ute, og gjøremålene varierte med årstidene. Barna ble gjerne satt til oppgaver som å

Konene passet barna.

hente vann, sage og bære ved, gå ærend og hjelpe til i huset, gjete dyra, hjelpe til på jorda, sanke tang, spre gjødsel, sanke før og ta opp poteter. Fra tiårsalderen ble arbeidsoppgavene mer kjønnsdelt, og guttene fulgte i større grad faren i hans gjøremål.

Jentene måtte hjelpe til med å passe yngre søsken. De måtte også hjelpe til med borddekkning, oppvask, klesvask og rengjøring. De måtte tidlig lære seg å brodere, hekle, strikke og karde ull. Utøver dette tok de del i fjøs-

stellet og melkingen. Guttene var aldri med på fjøsstellet. De oppholdt seg gjerne ved stranda og på sjøen. De drev med hummertener og makrellgarn og var med faren i båten. Guttene begynte på sjøen så ført de mestret det selv om de var i skolepliktig alder. Utøver dette hjalp de til med å reparere redskap, kanskje skulle noe lages nytt.

Barnas arbeidsinnsats var av stor betydning i mange familier, og arbeidet kom derfor ofte foran skolegangen. Ved overgangen til 1900-tallet var det en økende bevissthet om viktigheten av skolegang, men barnas arbeid i hjemmet var likevel fortsatt av stor betydning. Selv om barna kun gikk på skolen 1-3 dager i uka kunne

fraværet i perioder være høyt, spesielt på 1800-tallet. Fraværet var som regel knyttet til arbeidsoppgaver i hjemmet. Gutter ned i 9-årsalderen var borte fra skolen fordi de deltok i fisket. Det kunne skape så stort fravær at det var umulig for læreren å holde skole på den tiden makrellfisket foregikk. At de var ute og seilte var en annen årsak til at guttene ikke kom på skolen, og det allerede fra 11-årsalderen. Jentene var borte fra skolen fordi de var ute i tjeneste eller stelte for syke foreldre. Ellers var mangel på klær og føttøy, lang skolevei og sykdom årsak til at barn på Hvaler ikke kom seg til skolen ved forrige århundreskifte.

Kathrine Lorentzen Sandstrøm
Kystmuseet Hvaler

Englesang

Jeg har en engel som følger meg,
Jeg har en engel som følger meg hver dag.
Om jeg sitter eller står,
om jeg springer eller går,
jeg har en engel som følger meg

Jeg er trygg både dag og natt.
En engel går ved min side,
og jeg er trygg både dag og natt.

Tekst: Charlotte Høglund
Barnesalmeboka nr 120

TÅRNAGENTHELG

Lørdag 4. og søndag 5. februar inviterte vi menighetens 8-åringer til å være Tårnagenter i Spjørøy kirke. Denne helgen fikk de utforske kirkerommet fra topp til tå!

Først bar det opp i kirketårnet. Men det var mange gåter og utfordringer som måtte løses underveis før de kom seg helt til toppen og endelig kunne ringe i klokkene.

Deretter var det symboljakt i kirkerommet. Hva betyr alle disse ulike

bildene og dyrene og fargene som kirkerommet er dekorert med? Og hvorfor er prestens kjole hvit? Og hva heter egentlig det lange skjerfet som prestene har hengende over skuldrene sine?

Disse og mange andre spørsmål fant Tårnagentene ut av i løpet av denne helga.

Søndagen ble gudstjenesten feiret på ekte Tårnagentvis. Med diger sjokoladecake pyntet med tårn og seigmenn-agenter og det hele!

Tusen takk for en flott helg sammen med dere!

Mange hilsner (i alle hemmelighet) fra

Annebeth, Einar, Anne, Jan, Terje Øystein og Lisa

Vennskaps- kontakten Hvaler – Zacapa

I sommernummeret 2011 av Menighetsbladet hadde vi en artikkel om arbeidet vårt i Vennskapskontakten. Vi setter stor pris på at vi nok en gang kan få spalteplass i bladet.

Vennskapskontakten har som hovedmål å fremme sosial og kulturell kontakt mellom samfunn i nord og sør, for vårt vedkommende mellom Hvaler og Zacapa, Guatemala. Vi er underlagt organisasjonen Vennskap Nord – Sør, som igjen støttes av NORAD.

Fokus de siste årene har vært å knytte kontakt med El Terrero-skolen som ligger i en av de fattige bydelene i Zacapa. Som et ledd i det arbeidet har vi de siste årene samlet inn og sendt 12 000 kr til utdanningsstipend for elever ved El Terrero-skolen. Mellom 20 og 25 elever kan på den måten gå på skole i ett år.

Vår samarbeidspartner i Zacapa er Clide, en frivillig Luthers kirkeorganisasjon som ledes av Alfonso Chavas Campos. Han har besøkt oss på Hvaler flere ganger, siste gang våren 2008, og han er godt kjent av mange i Hvaler-samfunnet.

Vi mottar hvert år god dokumentasjon på hvordan pengene brukes, hvem som mottar stipend og betingelsene for å få støtte. Vi føler oss trygge på at pengene blir brukt på en god og forsvarlig måte.

Vil du støtte oss i arbeidet?

Foreningen har i 2012 ca 50 medlemmer, medlemskap koster kr 100 pr år for enkeltmedlemmer og kr 250 for organisasjoner. Det sier seg selv at vi er avhengige av gaver og forskjellige former for støtte hvis vi skal kunne forsette å tildele skolestipend. Stor takk til alle som vil gi oss sitt bidrag!!!

Vil du bli medlem kan du sende medlemskontingenten til kontonr. 1594 23 79207.

Vil du bli støtte medlem kan du gi et hvilket som helst bidrag til det samme kontonummeret.

Vil du ha mer informasjon kan du kontakte Anne Marie Eilertsen, Prestegårdsskogen 47, 1680 Skjærhalden, tlf 69 37 95 82 eller 911 51627, e-post mia-mi@online.no

Strikkeklubben på Asmaløy

Det er første torsdag i måneden, klokka er 19:00, noen kommer gående, andre med bil, det er STRIKKEKLUBB på Asmaløy bedehus.

Det er gått 5 år siden strikkeklubben ble startet, i november 2006. Damene som startet den, Ragnhild Tindlund, Turid Bjørke, Jytte Fjelle og Elisabeth Arnesen (Fjelle) var på hytta til sistnevnte. De satt og snakket om litt av hvert, blant annet om å begynne strikkeklubb, kaffestua på bedehuset var stedet. Ingen av de som startet den, bor her ute lenger, men Elisabeth kommer fra Fredrikstad første torsdagen hver måned, i blant kommer også Ragnhild Tindlund som da har med seg Jytte. Anne Marit, passer på at varmen er satt på, og sender ut tekstmeldinger, slik at de som vil og kan, husker dagen og klokkeslettet. Vi har det koselig, de fleste har med seg

et håndarbeide, men har de ikke det, gjør det ikke noe. Mat og drikke har vi med til eget behov. Leieutgifter deler vi på. Vi har også et kulturelt innslag, noen leser fra en bok de liker, andre kan ha et dikt eller sang på lager, men ellers er det strikkepinnene og prates som høres. Vi deler strikkeoppskrifter og gode råd. Så har det gått et par timer, klokka er blitt 21:00, og vi slukker lyset og sier velkommen igjen om en måned.

Dette sier jeg også til DEG som leser dette, velkommen til Asmaløy Bedehus, **FØRSTE TORSDAG I MÅNEDEN, KLOKKA 19:00**

Vi har det sosialt og hyggelig.

Hilsen

Anne Marit Kolbeinsen

Mennesket og naturarven – tradisjonskunnskap om bruk av natur

Mennesket og naturarven

Statens Naturoppsyn har startet et nytt prosjekt med hovedformål å samle inn og ta vare på tradisjonell kunnskap om natur og menneskets bruk av den. Denne kunnskapen bør bevares for fremtiden for å øke engasjementet og forståelsen for vern og bærekraftig naturbruk. Fremtidige bruksområder for kunnskapen vil også være i skjøtsel, naturveiledning og tilrettelegging.

Kystlynghei

Kystlynghei er Norges eldste kulturlandskap, og spor etter de første menneskeskaptede heiene er registrert på Vestlandet for rundt 5000 år siden. Lyngen var en viktig fôrplante fordi den var godt vinterbeite når andre beiteplanter var utilgjengelige. For å sikre et friskt og godt beite ble lyngen brent med jevne mellomrom når den ble gammel og grov.

Kystlynghei er nå en sterkt truet naturtype, mest grunnet endret landbrukspraksis. Lyngheiområdet har vært en del av det tradisjonelle kulturlandskapet på Hvaler hvor beite, lyngsviing og lyngslått har inngått i jordbruksdriften. Lyngheia på Hvaler grov nå igjen med einer, furu og løvtrær. Det er tydelig at heivegetasjonen har vært ute av jordbruksdrift i lang tid.

Kystlynghei på Asmaløy
Foto: Kristine Ekelund

Lyngspirer dukker fort opp etter at den gamle lyngen har blitt brent.
Foto: GHI/SNO.

Skjøtsel

Det er nå satt i verk en handlingsplan for skjøtsel av de mest verdifulle områdene med kystlynghei i Norge, der kystlyngheia på Asmaløy som ligger innenfor Ytre Hvaler nasjonalpark inngår. Forvaltning og skjøtsel av lyngheiene vil bli gjort ved beiting, rydding av einer og treoppslag, og lyngbrenning.

Innsamling av kunnskap på Hvaler

Prosjektet Mennesket og naturen har som formål å samle inn tradisjonell kunnskap i forbindelse med historisk bruk av kystlynghei, og om landbruket generelt. Kilder til kunnskap for prosjektet kan være intervjuer av kunnskapsbærere, bonde-dagbøker, bygdebøker, gamle bilder og kart, og utskiftingsprotokoller. Informasjon som blir samlet inn blir brukt til anbefalinger til skjøtelsesplan, og til fremtidige natur- og kulturveiledningsprosjekter.

Om du har aktuell informasjon eller kanskje kjenner noen som husker noe fra gamle dager om lyngheiene, så ta gjerne kontakt med oss som jobber med prosjektet. Vi er spesielt interesserte i gamle bonde-dagbøker.

Kristine Ekelund

Prosjektansvarlig
For Statens Naturoppsyn
Telefon: 91 71 71 31
Email: kristine.ekelund@gmail.com

Grethe Hillersøy

Naturveileder
Statens Naturoppsyn
Telefon: 91 57 63 49
Email: grethe.hillersoy@dirnat.no

Fra kirkelivet

Sjømannsmisjonen

Kirkens hus kl 19.00

16.04, 14.05, 11.06

Velkommen!

Formiddagstreff

28.03 - Kirkens Hus - kl. 11.00
25.04 - Asmaløy Bedehus - kl. 11.00
23.05 - "Ut i det blå" - Formiddags-
treffens årlige tur!

Velkommen

Søndagsskolen Vesterøy bedehus

01.04, 15.04, 29.04, 13.05
Vesterøy bedehus kl 11.00

Velkommen!

Søndre Kirkøy misjonsforening

Kirkens hus kl 17.00

29.04, 20.50, 24.06

Velkommen!

Strikkeklubb

Hver siste mandag i måneden
kl 19 på Asmaløy bedehus

Velkommen

Vesterøy misjonsforening

02.04, 16.04, 30.04, 14.05, 04.06

Velkommen

Kontakt Bjørg Johansen for tid og
sted. Tlf: 69 37 62 89

Strikke kafé

Kirkens hus kl 10.30-13.00

24.03

Velkommen!

Normisjon, Kirkøy

Kirkens hus kl 18.00

04.04, 03.05, 07.06

Velkommen

Stoff til neste nr. av
menighetsbladet sendes
kirkekontoret innen
10. mai 2012.

Adr. Storveien 12, 1680 Skjærhalden.
epost: post@hvaler.kirken.no

Gudstjenesteliste

Alle gudstjenester i Hvaler begynner kl. 11.00 – hvis ikke annet er oppgitt.

Sjekk annonseringen på forhånd.

Søn	25. mars		Spjærøy	ØS
Søn	1. april	Palmesøndag	Dåp.	Hvaler LHJ/GH
Tors.	5. april	Skjærtorsdag	18.00	Spjærøy LHJ
Fre.	6. april	Langfredag		Hvaler GH
Søn	8. april	Påskedag	Dåp.	Spjærøy GH
Søn	15. april		Dåp.	Hvaler GH
Søn	22. april		Dåp	Spjærøy GH
Søn	29. april		Hvaler	ØS
				Årsmøte Samtale med konfirmanter
Søn	6. mai		KONF	Hvaler LHJ
Lør	12. mai	13.00	KONF	Spjærøy LHJ
Søn	13. mai		KONF	Spjærøy LHJ
Tors	17. mai	10.30		Tusenårsstedet GH
Søn	20. mai		Dåp	Hvaler GH
Søn	27. mai	Pinse	Dåp.	Hvaler GH
Søn	3. juni		Isegran	Skaperverkets dag
Søn	10. juni		Dåp.	Spjærøy LHJ
Søn.	17. juni		Dåp.	Hvaler GH
Søn	24. juni		Spjærøy	GH

PUTTENLEGATET

Torsdag 19. januar 2012 ble det avholdt
møte i det lokale PUTTEN LEGATET.

Til stede:
Eivind Borge, Ordfører
Øystein Spilling, Fung. sokneprest
Robert Andresen, Lokal representant
Torunn Akselsen Engum, Sekretær

Det lokale PUTTEN LEGATET
hadde til fordeling kr. 25.000,-

Midlene ble enstemmig fordelt slik:

Kr. 2.000,- til Elva forlag v/Ulf Hjarðar
Kr. 3.000,- til Frøkengårdens venner
Kr. 2.000,- til Hvaler Fritidsklubb
Kr. 10.000,- til Hvaler Rotaryklubb
Kr. 2.000,- til Kirkeøy pensjonistforening
Kr. 1.000,- til Odd Magne Ulvund
Kr. 5.000,- til Redningsselskapet

Hvaler, 19.01.12

Eivind Norman Borge
ordfører

Øystein Spilling
fung. sokneprest

Robert Andresen
lokal representant

Folkemengdens bevegelse

DØPTE

Hvaler kirke

Eline Adele Bekkeli

Spjørøy kirke

Sander Tangen

Matheo Alexander Hansen

Theodine Klavestad Hansen

Marlin Karlsgård

Matheo Emillian Barm

DØDE

Hvaler kirke

Unni Bjørg Karlsen

Bente Nicolaysen

Aud Elisabeth Tønnesen

Kari Halck

Gunnar Olav Johannessen

Ingeborg Johanne Sandstrøm

Sigurd Brun Nilsen

Tore Sigurd Holm

Judith Isabella Lorentzen

Ivar Otbratt

Ole Petter Øvre

Inger Olsen

Spjørøy kirke

Turid Julsen

Ellen Elisabeth Håbu

Ole Andreas Bosity

RETTELSE

Rett navn er Kari Haakenstuen og Rolf Olsen

TRIVSELSKORET

Hvaler Trivselskor vil gjerne takke for lånet av Spjørøy kirke til våre julekonserter. Også i år fikk vi inn en anelig sum på kollekt til barne- og ungdomsarbeidet i menigheten (7033,-) Det hadde vært hyggelig om dette kom frem i menighetsbladet slik at giverne forstår at pengene kommer frem.

Hvaler Trivselskor planlegger nå sommerens konsert i Brottet Amfi lørdag 2. Juni. I år vil vi stå på egne ben, det vil si at koret ikke har invitert gjesteartist, men vil stå alene med lokale krefter.

Vi har en rød tråd i programmet som spinner rundt sommer, sol og ferie, og et snev av sommerforelesninger.

Med vennlig hilsen fra *Kari Tønnesen*
Sekretær og annen sopran i Hvaler Trivselskor

Kirkekontoret

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Telefon: 69 37 90 37 - Faks: 69 37 88 14

e-post: post@hvaler.kirken.no

Menighetsråd/Fellesråd

Leder: Bjørn Rognlien, Rødsfjellet 39, 1684 Vesterøy

Tlf 69 37 62 80, e-post: bjorognl@online.no

Menighetsrådets/Fellesrådets adresse: Storveien 12, 1680 Skjærhalden

e-post: post@hvaler.kirken.no

Kirkene

Hvaler kirke: Tlf. 69 37 99 12

Spjørøy kirke: Tlf. 69 37 65 50

Hvaler menighetsblad

Kirkekontoret, Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Ansvarlig utgiver: Hvaler menighetsråd

e-post: post@hvaler.kirken.no

Kontonummer 7050.06.20976

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Ellen Bjørnvall Viker, Bjørn Rognlien og Øystein Spilling

Layout: Bjarne Haukø, Trykk: Møklegaards Trykkeri AS, Fredrikstad

Ansatte

Lisa Holm Johansen, barne- og ungdomsprest,

mobiltlf. 922 97 736,

e-post: lijo@hvaler.kirken.no

Terje Moen, kirketjener,

mobiltlf. 954 57 722,

e-post: temo@hvaler.kirken.no

Marianne Haugholt, kirketjener 50 %

mobiltlf: 984 70 435

e-post: annaholt@tele2.no

Ken Phillips, kirkemusiker,

mobiltlf. 414 69 147,

e-post: keph@hvaler.kirken.no

Øystein Spilling, fung. sogneprest

mobiltlf. 909 52 282

e-post: oysp@hvaler.kirken.no

Ingrid Dean, kirkeverge/daglig leder

mobiltlf. 412 98 242,

e-post: inde@hvaler.kirken.no

En historisk begivenhet finner sted i Hvaler kirke
Palmesøndag 1.april kl 11.00

Da innsettes Hvalers første kvinnelige sokneprest
– Grethe Hummel. La oss fylle kirken til siste sete
og ta varmt i mot henne.